



Билал Мамбет

8. 3. 1978

ЯГЪМУР

ШИИРЛЕР

58-йодни маънавиями
 маънавиями кўради
 Билал Мамбет
 А. Билал
 26/IX-1978

ГЪАФУР ГЪУЛЯМ АДИНА БЕДИЙ ЭДЕБИЯТ НЕШРИЯТЫ
 Ташкент-1970 с.

Ягъмур ягъмагъа баилагъанда, ки-
мерде, яваши-яваши, бир къач тамчынен
баилай, сонъ, шуулдап, сагъанакълап
ягъа. Эм ойле ягъмур чокъ ве къу-
ветли ягъа. Бирден шыбалап баила-
гъан ягъмур, бирден де токътап
къала...

Билялнынъ «Ягъмуру» да яваши-
яваши баилады. Эм яваши-яваши ягъа.
Эм даа ягъаджакъкъа бенъзей...

Берекетли ягъмурлар санъа, Билял!

С. Э.

ЛЕНИН ЭЙКЕЛИ ЯНЫНДА

Эйкельджи дегилим, усталыкъ ёкътыр,
Даийге бир эйкель къурайым десем.
О улу инсангъа урьметим чокътыр,
О манъа бахт берген, мен оны сезем.

Дедим мен кельген де эйкель янына,—
Чевреге козь ташлап хаялгъа далдым.
Ильамым ярдымгъа кельди сонъ, манъа,
Къуванчнен къалемим элиме алдым.

Истерим шиирнен бир эйкель къурсам,—
О парлакъ йылдыздай, айгъа ошаса..
Ишлесем, юрсем, ятсам ве турсам—
Адыны анъгъанда юрегим джошса.

ВАТАНЫМ!

Анадан догъъанда козь ачып корьгеним,
Мектепте китаптан эзберлеп юргеним,
Халкъымнен бирликте зевкъыны сюргеним,—
Бу сенсинъ мердане, урьметли Ватаным,
Дюнъяда бир дане, шуретли Ватаным!

Ильк дефа сувунънен ювдым мен юзюмни,
Багърынъда бахтияр дуйдым мен озюмни,
Ватан—деп башладым биринджи сёзюмни,—
Бизлерни осьтюрген, къоджаман Ватаным,
Алемге нам бердинъ, эр заман, Ватаным!

Кеништир чёллеринъ, багъча ве багъларынъ,
Урь—сербест багърынъда сеслене халкъым.
Гулленди сокъакълар, ёлларынъ, дагъларынъ...
Ислерим сенинънен уяна, Ватаным,
Къардашлар бирлиги, севимли Ватаным!

СЕЛЯМ, ОКТЯБРЬ!

Селям, азатлыккынъ ёлуны ачкъан,
Ёкъсулгъа бахт берген, шанлы Октябрь!
Селям, кутълелерге нуруны сачкъан,
Азатлыкъ кунеш, намлы Октябрь!

Октябрь—бу, еньишли кызыл байракъны
Юксекке котерген, энъ улу бир кунъ;
Октябрь—бу, укъукъны, сувны, топракъны
Ёкъсуллар къолуна туттургъан бир кунъ.

Октябрь—бу, кунеш, шу кунъден башлап,—
Азатлыкъ нуруны джангъа сачты.
Азманлар—байларны сипирип ташлап,—
Тарихта янъы бир эраны ачты.

Селям, Октябрь, нурлы байрагъынъ,
Шерефли ёлларынъ хайырлы олсун!
Анадай кыйметли, азиз топрагъым,
Эбедий баарьлер зинети толсун!

БИРИНДЖИ МАЙ

Юреклерге къуванч берип,
Табиаткъа серги серип,
Урь халкъыма къучакъ керип,—
Кельдинъ кене, чечекли ай,
Биринджи май, биринджи май!

Сени беклеп экин эктик,
Къыртышларны тернен сѣктик,
Сахраларгъа сувар тѣктик,—
Гурь оссюн деп онда богъдай,
Биринджи май, биринджи май!

Сеннен хельди бол берекет,
Ильге кирди кучъ, арекет...
Къуванч толды юреклерге,
Бугунъ яш ве къартлар йырлай,
Биринджи май, биринджи май!

ХАЛКЪЫМЫЗ ПАРТИЯ ЕЛУНЫ СЕВЕР

Мен даа кичкене бир бала эдим,
Къуванчен бабамнынъ янына кельдим.
Тизине алды да, тикти козюни,
Эскиден алдырып айтты сѣюни:

— Отьмиште батыр бир Айдер бар экен,
Еди къат коклерге зиярет эткен.
Айны ве кунешни къолунен тюрткен,
Бир къач йыл семада доланып юрген.

Эшитип бу сѣзни пек тааджиплендим,
Сонъу ёкъ, терен бир хаялгъа эндим.
Балалыкъ акълымнен коклерге миндим,
О батыр Айдернинъ ёлунен кеттим...

Арадан чокъ вакъыт кечмеди, бакъсам:
Саарьде юкъудан сескенип къалкъсам;
Семада сеплене совет инсаны,
Айретте къалдырып бутюн дюньяны.

Ильмимиз семагъа ёллар ачмакъта,
Гербимиз онда да шавле сачмакъта,
Бутюн бу ёлларда партия ребер,
Халкъымыз партия ёлуны север.

СААРЬ НАГЪМЕЛЕРИ

Бульбуль отти, зумрют даллы багъчада,
Аят сазын чалды саарь еллери.
Уяни—деди еллер манъа бу дакъкъа,
Мени сарды онынъ назик эллери.

Кулюмсиреп бакъты манъа мавы танъ,
Кунеш тѣкти озенге ал ялдызлар.
Хош нагъмелер эшиттим мен узакътан,—
Тарлаларгъа келип кирди шенъ къызлар.

Бойле нидже саарь коръдим илимде,
Эмегимиз сизнен башлай саарьлер,
Дефтеримни алып чыкътым элиме,—
Тер тѣкюльгѣн чѣльде догъсын шиирлер!

ТАНЪ МААЛИ

Танъ маали кумюш кыйрлар этегинде,
Арыкъларнынъ шенъ макъамы эшитиле.
Тарлаларнынъ эрегинден-эрегинден,
Тракторлар гурюльтиси пек хош келе.

Чевре-этраф памукъ, ашлыкъ мейданлары,
Багъ-багъчалар чечеклерге бурюнгенлер.
Тогъайларда отлай койнинъ айванлары,
Урь эмектен давуш ала къулан чёллер.

ТАРЛАДА

Агъарды думанлы дерелер, дагълар,
Уфукъта корюнди сааръ ызлары;
Уянды чёллерим, ешилъ тарлалар,
Йыр айтып чыкътылар колхоз къызлары.

Акъ алтын асрагъан о чебер эллер,
Эмекке ярашыкъ берелер эр кунъ,
Тарлалар къойнунда машина гурьер,
Эп янъы енъишке чекерек екюн.

ГУЛЬНАЗ

Кенъ-къулан тарлалар къар киби баяз,—
Биль, кельди эmekнинъ энъ къызгъын вакъты,
Механик — айдавджы севимли Гульназ,
«Атына» атланып мейдангъа чыкъты.

Хаялы, мерамы чокъ памукъ йыгъмакъ,
Эбетте, сёзюнинъ тюбюнден чыкъар!
Олурмы Гульназгъа сёзюнден къайтмакъ,
Енъишнен достлары къолуны сыкъар.

О чебер ишинен, манълай теринен,
Турсунай ёлундан эп алдкъа кетер.
Мевсимнинъ сонъунда шень койдешлернен
Берекет тоюнда ойнар ве кулер.

МЕРАБА, ЙЫЛБАШ!

А. Абдураззакъдан

Козъ ачтым юкъудан, багъчалар баяз,
Ельчиклер тепретир терек далларын.
Сув юзю бузлагъан, къара къыш-аяз,
Аналар арчагъа ёллар балларын.

Бетлерде корюнир севинч шавлеси,
Къышмы бу, ёкъса яз, эр кимде къуванч!
Бугунъ пек шадлыкълы койнинъ маллеси,
Къальплерде — муаббет, гонъюльде — ишанч...

Чокъ вакъыт бакътым мен джошкъун юзлерге,
Не буюк байрам бу, не буюк дюгюн!
Шадлыкъ, бахт атеши янар козьлерде...
Мераба янъы йыл, кель бизге бугун!

ХАЯЛЫМНЫНЪ КЪАНАТЫНЕН

Субет эттик, хошнут олып,
Озгърдым сонъ дост-эшни.
Амма шиир меннен къалып,
Саарьгедже дертлешти...

Ойларымны котюрди о,
Чименлерге, дагъларгъа,
Севгилимни юрдирди о,
Саиллерде, багъларда.

Сахраларгъа сув кетирдим,
Шииримнен, достларнен.
Къаранлыккъа ярыкъ бердим.
Къафиели сёзюмнен.

Хаялымнынъ къанатынен,
Фезаларгъа юксельдим.
Шииримнинъ чал атынен
Кечтим баарь чёллерин.

КОРДИАМИН

Юрек урса, биль ки, адам омюр сюре,
Яшав деген ёл башында юрек тура;
Юрек урса беденлорде къанлар юре,
Эль, аякъкъа такъат кирип, турмуш къура.

Аят, турмуш имтиандыр эр саада,
Зорлукълардан титрсгенлер тез тапталыр.
Курешкенлер чыкъар юксек фезаларгъа,
Юреклери агъыр ёлгъа эп къатланыр.

Бу куреште сакъатлангъан юреклерге,
Дерман ичюн кордиамин кетирирлер.
Етишсин деп достларынен тилеклерге,
Эмширелер башында кунъ кечирирлер.

Эй, достларым, мен экимлик япалмадым,
Амма, мен де бу курештем ве ёлдайым.
Сизге лайыкъ кордиамин тапалмадым.
Дерман дие шииримни мен ёллайым.

ДОСТЛАРЫМ

Институт, ралелер ве сиз достларым,
Омюр бааринде ёлдаш олдыңыз.
Мен сизни эбедий сезип анъарым,
Чюнки сиз йырыма, рухума толдыңыз.

Биринъиз узакъта — эвенк илинде,
Биринъиз Алтайда дагъларда кезе,
Биринъиз Донбасста — шахта ичинде;
Биринъиз фезанынъ сырыны чезе...

Бааръде храшса дагълар, дерелер.
Бульбуль садалары кельсе эректен,
Акълыма институт, достлар келелер;
Сагъынам, асреглик чекем юректен.

Сонъ алып къалемни, дефтер бетине,
Сизлерге эдие шиирлер тизем.
Сизинънен чыкъам мен койнинъ четине,
Хаялда сизинънен берабер кезем.

Базыда къайгъыргъан, базыда кульген
Хаялым даима багъласын бизнен —
Достлыкънен даима ярдыма кельген —
Узакъта яшагъан достларым сизни.

ИМТИАН

Достым, сен не къадар къуванчлы эдинъ,—
Раст кельдик сеннен, сораштыкъ сокъакъта,
Имтиан бергенсинъ — «беш» алдым дединъ,
«беш»,— дединъ, мен де пек къувандым сонъра.

Амма, сен дерсинъни башке бильгендай,
Омюрде дост къайды чекерми экенсинъ?..
Бугунъ шай севинип, къуванып кульгендай,
Аятта имтиан кечерми экенсинъ?..

ТЕРЕК

Ачыкъ чёльнинъ ортасында бир къарт терек,
Озь башына тура эди чокътан берли.
Боран къопты, оны ерден котеререк,
Ерге урды, сынды будакъ, филислери.

Инсангъа да энъ кереги дост-эш экен,
Шу терекдай ёкъ олмайым десе эгер —
Даим ол сен халкънен бирге, джемаатнен,
О вакъытта омюр билля аят кулер.

ГОНЬЮЛЬ ВЕ ГУЛЬ

Гонъюм бир денъиздир, севгим бир далъа,
Къальбимде елькенли хаяллар кезер.
Урь эмек ашкъынен чыкътым мен ёлгъа,
Юрегим гуллернинъ къокъусын сөзер.

Гуллер бу — биз къургъан юртнынъ нагъышы,
Гуллер бу — омрюмиз, яшлыгъымыздыр.
Дживан къыз, ёлума ёлдашсынъ яз-къышы,
Кель, эль бер, севгинънен гонъюмни джоштыр!

БАГЪЧАДА

Туташ багъча ешере, коюмизден бир четте,
Не яраша мейвасы тереклерде, сепетте!..

Кунъ нурунен къызаргъан, балдан татлы мейвалар,
Къандиллерни, шафранны бизлер киби ким асрар?

Сыра-сыра сергилер, сукъландыра коръгенни,
Яш ве къартлар къувана, багъчамызда юргенде.

Эшитиле чевреден къушчыкъларнынъ йырлары,
Бу багъчаны осьтюрген — колхоз йигит-къызлары.

Эмегинъизге шурет, яш багъчиван — дживанлар;
Йырым сизге бахшыштыр, янъы аят къургъанлар!

КЪАРПЫЗ

Ёлджумыз, чевремде кѳумлы сахралар,
Кетем мен баарге асретдай олып.
Ёкѳ мында чименлик, багѳ ве багѳчалар,
Эр бир шей сыджакѳтан ипрангѳан солып.

Кенарда токътадыкѳ, тюкѳянгѳа кирдим,
Чектирип, салмакѳлы бир кѳарпыз алдым.
Шимальден кельген бир ёлджунен кестим,
Ашадыкѳ, лезети дудакѳта кѳалды.

Ёлджу дей:— Бегендим, кѳарпызны севем,
Сагѳ олсун боллукѳны яраткѳан эллер.
Гѳурурнен дедим мен:— Кѳыртышкѳа кетем,
Шербетли мейвагѳа толсун деп чѳллер.

СЕНИНЪ РЕСИМИНЪ

Альбомымны бакѳтынѳ, бакѳтынѳ...
Манѳа тиктинѳ козюнѳни,
Ресимимни, корѳмейим, деп серт башладынѳ
сѳзюнѳни.

Ёкѳса, бунда ер тапмайып, башкѳа ерге кѳойдынѳмы,
Ёкѳса белѳ олмасын деп, эсалеттен джойдынѳмы,
— Ёкѳ, гузелим, джоюлмады,
Севтимизчюн альбом тар.
Юрегимнинѳ теренинде ресиминѳнинѳ ери бар.

* * *

Оксюз остюр... эйбетле, ашыньны бер,
Ушюмесин башчыгы, кьалпакъ кийдир.
Оксюзигин, мукъайт ол, ич дуйдырма
Апламадан — саплама гоньлюн кьырма...

ЁЛЛАР

Эски ёллар, эски ёллар эп узанып кетелер!
Тарих сизни яраткъанда кимлер манълай терлеткен?
Бошлыкъ чёллер, тузлу чёллер, когермеген бу ерлер,
Асыр-асыр бу ёллардан биньлер келип-кечекенлер.

Биревлерни озгъаргъанлар азатлыкъчюн дженклерге,
Чокъларыны озъ ярына къавуштыргъан бу ёллар.
Бу ёлларнен чокъ инсанлар еткен макъсат-ниетке,
Нидже-нидже курешлернинь шаатыдыр бу ёллар!

* * *

Бугунь ёлгъа чыкътым, кара-къыш сувукъ,
Чеваре-чет куртьюкли къар иле къаплы.
Беденим ушюди, алымны ёкъ соргъан.
Ёлумда расткельди манъа бир атлы:
«Эй, йигит, мукъайт ол, окюре боран...»

Амма, мен озюмни токътатып оламадым,
Юрегим, гонълюм динълемез мени.
Бузлу къар сепилир меним бетиме,
Ашыкъам мен, севгилим, корьмеге сени,
Барсын ель окюрсюн,— ёлум — огюмде.

УЧЬ БААРЬ

Кене гурьленип чечеклер ачты,
Учь баарь бирликте биз омюр сюрдик.
Бу зевкълы аяткъа кунеш нур сачты,
Енъишлер артындан енъишлер корьдик.

Козьлерињ кене шай алевли яна,
Дудагъынъ аньдыра багъча гулюни.
Акъ юзюњ баарьдай шенъ келе манъа,
Къайсы гуль ярашмаз озь бульбулине?

Акълымда о куньлер, сен кельген баарь,
Бир топ гуль узаттым, къувандынъ, кульдинъ.
Баарьлер келир ве кетерлер текрар,
Сен манъа омюрлик къалмагъа кельдинъ.

* * *

Башыньмы агьырта? аслы бильмедим,
Козьлеринь торлангъан, чырайынь солыкъ.
Диньле, къыз, мен санъа ботен кельмедим,
Келем мен юрекни саргъанчюн яныкъ.

Айтчы, сен не ичюн даргъын алдасынь,
Ёкъса мен ёлунъа тикенми олам?
Бильмейим не ичюн гъамгъа далгъансынь,
Атта, хош назарнен алмадынь селям.

Анъладым, арыкълар сув толып акъып,
Кельгендай кузьде мен санъа келем.
Берабер кечирген яшлыкъкъа бакъып,—
Анъам мен, янъылдынь, оны да билем.

Амма, ич унутмакъ мумкюнми, сёйле,
Мен неге кене де къапынъа келем?..
Сёйлердим, сен мени динълесенъ бойле
Сёйлердим, даа пек, даа пек севем.

ЧЕЛИК ИРИТИДЖИ

Собанънынь сыджагъы бинъ беш юз дережде,
Челикни сув киби иритип ёллай.
Лякин шу къальбинъде нур ёкъмы эмдже,
Бир ярнынь юрегин иситип олмай?

* * *

Чекильди гедженинъ къара пердеси,
Джиангъа сачылды кунеш нурлары.
Янъгырады чевреде аят ээгиси,
Гонълюмни джоштырды бульбуль йырлары.

ЧЕЧЕК ВЕ КЪАР

Къоралар, тереклер акъ тюске кирип,
Бузлагъан сокъакълар ялтырап тура.
Алиме къопаргъан, багъчада юрюп,
Бир чечек, корюнъиз, элинде тура.

Устюне къар ягъгъан, сувукътан къоркъып,
Тартышып, бурюшкен, козьлери юмукъ.
Ал япракъ уджлары ашагъы саркъып,
Дюльберлик гизленген, чырайы сёнюк.

Аязгъа къаршы о баш тиреп тургъан,
Табиат хышымы таптагъан оле.
Амма о окюнмей, башыны бурмай,
Еринде яш несиль оседжек, биле.

* * *

Къар киби сувукълыхъ тюшти арагъа,
Къар ягъган кунълери сездим мен буны,
Ел да пек узакъта, бакътым картагъа,
Янълыштым, тюзетмек мумкюнми оны!?

Кунъ келир бу къарлар ирип де кетер,
Гуллерге ерини бошатыр тикен.
Аккътан сув чеврени багъ-багъча этер.
Биздеки сувукълыхъ битерми экен? ...

СУАЛЬ

Айтам достым, яшамагъа бильмединъ,
Омюр санъа енгиль бир шей корюнди.
Яренъ иле бир кунъ ойнап-кульмединъ,
Бугунъ исе аякъ ташкъа сюринди.

Чыккып кетти, кетме ярем; къайт кери,
Демек, сенинъ намусынъа сыгъмады.
Нечюн бугунъ хатырлап о кунълерни,
Къара кийдинъ, байрамларгъа чыкъмадынъ? ...

* * *

Къыр бостаны къырда бите, багъча гули багъчада,
Базыларнынь муаббети къальпте дегиль, богъчада.
Богъчачыкъны толдырсалар къадифеге, йипекке,
Келин ола, той яптыра, таланса да копекке.

Бир къач вакъыт богъча семе, йипек чулгъа айлана,
Яш келинчек отура да, озь башына ойлана...
Севги къайда, муаббет не? Чуллы къальпни коре о,
Гуль къальбини чулгъа сатып, бахтсыз олып юре о.

* * *

Озен де мен киби асретми экен,
Энъиште беклеген ёлдашы бармы?
Ёкъса кенъ ёлуна чыкъкъанмы тикен,
Ёкъса дагъ этеги онынъчюн тармы?

Не ичюн ашыкъа, не ичюн чапа?
Ёлунда раст кельген шейни сындыра.
Анъладым, акъа о акъшам ве саба,
Инсандай озюне кенъ ёл кыдыра.

* * *

Давулгъа чокъмарны яндыра берип,
Той-джыйын чалгъанынъ акълымда тура.
Мен кене отурам коксюмни керип,
Сен дегиль, давулны яш йигит ура.

Къайдасынъ, чевреде сечмейим сени,
Ойнадынъ, шеньлендинъ, вакъыт отtimi?
О къартлыкъ гъафлетте къалдырды сени,
Санъа да джувурып, келип етtimi?

* * *

Мен къабаатлы саям ойле адамны,
Бильгенин яшлыкъкъа берип кетмесе.
Арам,—деп саям мен тендеки къанны,
Аначюн, Ватанчюн джефа чекмесе.

Не файда бильгенин гизлеп илинден,
Екяне, «талантым» деген кишиден.
Бош богъаз, макътанмакъ келир элинден,
Амма халкъ бир файда коръмез ишинден.

КОЙ МАНЗАРАСЫ

Кенъ тарла, четинден тыныкъ сув акъа,
Елдан тоз чангытып араба кете.
Кунеш де уфукътан нурланып бакъа,
Сачакълар устюнде къушчыкълар оте.

Элинде къопкъасы, баяз халаты,
Яш бир кыыз фермагъа ашыкъып кете,
Пешинде бир йигит, ойнакълар, аты,
Чаптыра о, кызынынъ артындан ете.

О кыыз да пек джошкъын, къопкъасын ташлап,
Атлана эгерге, чылбыргъа япыша.
Сачлары джайыла, шакъларда куле...
Шу яш мен олсайдым, акъларма келе.

ЧЫЛАНЗАР ЛЕВХАЛАРЫ

ЧЫЛАНЗАР

Чыланзар не гузель манзаралы ер,
Эвлери булутны опыкенге ошай.
Токъталып бакъынъ сиз, кельсенъиз эгер,
Гагарин сокъагъы бу ерден башлай.

Ешилъ къадифеге бенъзеп тереклер,
Калдырым боюна наз иле саркъа,
Урь аят шеньлиги толу юреклер,
Меним де къуванчым, гъурурым арта.

Дейим мен, бу ерде гузель табият,
Инсанлар рухуна къанатлар такъсын.
Чыланзар къойнунда къайнагъан аят,
Ыр олып, ёлларда, токътамай акъсын.

ТАШЧЫ

Манълайы терлеген чевик ишчини,
Корем де сукъланам, эр кечкен сайын.
Ким севмес, айтынчы, чебер ташчыны,—
Эв къурса афтагъа чевирип айын ...

Мен де шай, тезликнен иджат этсем де,—
Эр сёзюм олса бир бинанынъ ташы,
Дегерли бир бина къурып кетсем де,
Окъурды халкъымнынъ кърты ве яшы.

СОКЪАКЪЛАР

Сокъакълар, сокъакълар, не гузель чаршы,—
«Яланджы дюньянынъ дженнети» сизсиз.
Гъурурнен турасыз эскиге кършы,
Къуруджы усталар замети сизсиз.

Сим-сия асфальтлер, тешельген тегиз,
Бакъ, Фуркъат мейданы гуллерге толгъан.
Ташкентке кельгенлер, мында келинъ сиз,
Сокъакълар кършылар зинетнен эр ан.

Абадан, икметли биналаргъа бакъ,
Къалдырым четлери ярашыкъ кийген,
Бу ерде аджайип шеэр догъаджакъ;
Бу ерге инсанлар эмеги синъген.

КУЗЪ МАНЗУМЕЛЕРИ

САБА

Тезден тюркю сеслеринен зевкъланыр
«Акъ алтын» къушангъан кенъ тарлалар,
Челик атлар гурюльтиси хош олур,
Кузъ урбасы кийингенде этрафлар.

Яшлар, кызлар шень-шерамет, гъурурнен,
Ярышлашып руль тутарлар къолларда.
Бол берекет, янъы енъиш йырынен,
«Акъ аптын»-лы кърван чыкъар ёлларгъа.

Безз кърлар арткъан киби январьда,
Дакъкъа сайын артар памукъ обасы.
Арта къалмаз къомшу, авлакъ достлар да,
Бойле джошкъун башлар эр кузъ сабасы.

ТЕЗДЖЕ КЕЛЫ

Дюнь бутюн кунъ экимиз,
Памукъ йыгъдыкъ тарлада.
Корюшмедик нечюн биз,
Бильмем, бугунъ саба да ...

Памукъ йыгъмагъа кельдим,
Эки козюм ёлунъ да,
Гуя меним юрегим,
Чапалана къолунъда...

Дёрт бир якъкъа айланып,
Араштырам изинъни.
Хатырлайым, ойланып,
Айткъан татлы сёзюньни.

Памукъ киби эллеринъ,
Козьлеринъде севги бар..
Ёлда къалды козьлерим,
Араретли дудакълар.

МЕН САНЪА КЕТЕМ

Япракълар кене де сарарып тюшти,
Чаларды къаялар, дагъларнынъ башы.
Багъчада мейвалар зер-зебиль пишти,
Мен сени беклейим, кель къалем къашлы.

Кельмесенъ, гонълюмде кедерлер кезе,
Ёллар узакълашты, севгинъ биттими? ...
Джевабсыз къалгъаным мени пек эзе,
Кузь ели севгинъни алып кеттими?

Сен мавы гемиге мингенсинъ, козюм,
Узакъта олсам да, ифтихар этем.
Артыкъ ич къалмады айтмагъа сёзюм,
Бекле, эй, гузелим, мен санъа кетем!

КЕРВАНЛАР

Юкленген керванлар келип-кечелер,
Кенъ тарла къойнунда эмек эп къайнай.
Кунъдюзге айланган қиби геджелер,
Памукъ эп йыгыла, арманга сыгъмай.

Сен де бу куреште, севгилим талмай,
Ишлейсинъ, къолларда кучъ къувет сезем,
Эп огге кетесинъ, кимсе озалмай,
Тез йыгмакъ сырыны сенден огренем.

ПАМИР ЛИРИКАСЫ

ДАГЪ ЁЛУ

Огюмде сырымлар, къаялар-дагълар,
Къарларга орътонген Памир яйласы.
Энъиште къалдылар багъча эм багълар,
Корюнмей атта бир терек талдасы.

Дагъ ёлу узана, эп огге кете,
Асретим коръмеге зейтун козьлерни.
Лякин, мен инанам, акъылым ете,
Эбетте дагъ ёлу къошар бизлерни.

ОЗЕНЬ

Памир, Памир огюмде кенъ тюземлик,
Сагъ тарафта буллюр озень эп шувулдай.
Кунъдюз кунеш бере онъа гузеллик,
Акъшам исе, сырдаш ола акъчилъ ай.

Къамаштыра козьлеримни бакъкъанда,
Козьяш киби акъкъан буллюр сувларынъ,

Эр кунь чыкхам мавы танълар аткъанда,
Къуванч бере манъа къая ве джарынъ.
Акъ сен озень, сыйпап дагълар ташыны,
Салкъын сувынъ тарлаларны къандырсын.
Къуванч кетир улькенинъ къарт-яшына,
Хош макъамынъ шенъ йырларны анъдырсын.

* * *

Чаларгъан Памирден башлана эвелинъ,
Дев киби кучюнъ бар, ташкъын чапасынъ.
Ташларны, далларны сюйреклей элинъ,
Эй, озень, сен огге, эп огге акъасынъ.

Яшлыкъ да сен киби огюне бакъып,
Мудавмет токътамаз, илери акъар.
Лякин, о, изинде чыракълар якъып,
Ашагъы дегиль де, юкълары бакъар!

* * *

Юксек дагъгъа чыккъанда мен юксельдим беллеме,
Сени бойле юксек эткен ашагъыда дагълар бар.
Атта, айгъа чыккъанъ биле, мен шеревфлим, беллеме,
Сагъа юрек, къувет берген бизим, яшлыкъ чагълар бар.

* * *

Э. Вахидовдан

Юксек дагъдан бир кучюк таш тыгъырса —
Авдарылгъан дагъ киби сада чыкъар.
Козьлеринъден бир тамчы яш тыгъырса —
Атеш киби юрегимни якъар-йыкъар.

Эгер тюшсе коксюме о бирден,—
Котермеге азырым дагъ, ташыны.
Амма, къыйын котермек кирпичинъден
Акъып тюшкен шу асрет козь яшыны.

* * *

Корьдим мен, чокъ тюрлю чечеклер осе,
Дагъ-ляле, керътик гуль, къозы япрагъы..
Чевреде къой-къозы сюрюси кезе,
Меракълы корюне Памир топрагъы.

Лякин, сен асрагъан къатмерли гуллер,
Кенъ багъча ... козюмнинъ огюнден кетмей.
Я онда отюшкен къушлар, бульбуллер!
Ёкъ джаным, тарифке менде сёз етмей!

ОН СЕКИЗ ЯШЫМДА

Эследим, багъчада танышкъан кунюм,
Тамам мен он секиз яшымда эдим.
Элимде бир къучакъ чечегим, гулюм,
«Ал, бахтынъ бу гульдай ачылсын» дедим.

О кунълер узакъ бир девир олмады,
Сени сонъ ят эллер къакъты арадан.
Къальбимде башкъа, яр, севги къалмады;
Юрегим тельчели, гуя ярадан.

Эгер де, айланып аят елькени,
Янъыдан он секиз яшыма кельсем,
Бир даа ят эллер аламаз сени,
Эбедий озюнье дост дие бильсенъ.

ЭГЕР КЕЛЬСЕНЪ...

Елумыз денъишти, айрылып кеттинъ.
Коксюме къарталлар къонды.
Сен кеттинъ, омрюмни терк эттинъ,
Юрегим арзулар азабы толды.

Вакъытлар сув киби акъып кечелер,
Къач сефер къар ягып ириди,—анъам.
Билем ки, кунълерни болер геджелер,
Бизлерни не больди, бильмейим, янам.

* * *

Чевреде без кър. Экимиз ёлда,
Севгимни бенъзеттим къргъа.
Яр сыджакъ, эбетте кър сувукъ ола,—
Адетче якъындыр санам кър яргъа...

Сен элем этсенъ де, сонъ бирден кульдинъ...
Сёзлеринъ ойларгъа далдырды мени.
— Мен сени севем, тюсюнме сен, дединъ.
Омюрлик севем ич, быракъмам сени.

* * *

Корюнъиз табият не къадар дюльбер,
Кенъ мавы озенден салкъын ель эсер,
Багъчалар безенген эрылгъан, гуллер;
Кунъ-кунъден даа чокъ, даа чокъ осер.

Эскилик енъилир — янъылыкъ енъер.
Яш несылъ пекитир къартларнынъ ерин,
Бу аят къануны, бильсенъиз эгер,—
Бабалар огълуна берир егерин...

Ярынки кунюмиз бугунъден айдын,
Эмек бу — бизлерчюн намус ве видждан.
Корюнъиз, кене де сафларгъа бугунъ,
Кельди бир яш несылъ, акъикъий иусан!..

ГУЛЛЕР АЧАР

Бульбуль сеси эреклерден акъкъандай,
Келип гонъюль ислерине тѣкюле.
Кене янъы эмек танъы ата шай,
Кене къыртыш, бош топракълар сѣкюле.

Къыртыш топракъ сѣкюльгендай, язылып,
Сувукъларнынъ дѣгмелери чезиле.
Гуль-чечеклер ача — куле назланып,
Омюр къайнай шадлыкъ — бахт сезиле.

Алтын эллер, гуль осьтюрген чеберлер,
Гуллеринъиз къатмер-къатмер ачылсын.
Гульджи кызылар, гулдай назлы дюльберлер,
Чечек бесленъ, юрткъа ильван сачылсын,

ОЗЕНЛЕР БОЮНДА

Озенлер боюнда бу кърлы тереклер,
Аяздан буюшкъан, козьлери юмукъ.
Сонъки кыш кунълери сезер юреклер,
Эскенде салкъын ель тыныкъ ве тыныкъ.

Корь, уфукъ тарафтан шавлелер сачып,
Кунь чыкъты, табиаат денъишти бирден.
Къорамда тереклер чечеклер ачты,
Хош апрель килими ешерди ерде.

Бугунъ пек бахытлым, эвим пек рушен,
Тек чечек дегильдир, айтаджакъ сѣзюм:
Ильк баарь, гуль киби къокъунен, назнен
Къапымдан ичери кирди гуль юзлюм.

ЙЫЛБАШНЫ БЕКЛЕП

Тез кель, сени пек сагындым, Йылбаш тез кель,
Мермер киби, къатты, бузлы аязынънен кель!

Чевре-четке уфюрсин къар, адджы еллеринъ,
Кель бизлерге, кель сен Йылбаш, чокътан беклерим.

Таваларда кобетелер, саанъде янтыкъ,
Сарыкъ бурма тез пишсин деп, фурунлар якътыкъ.

Эски йылны биз эйбетлеп, тѣрге кечирдик,
Зийнетлерни, гузель Йылбаш, санъа кетирдик.

Сагындым мен бузлу ёллар — сокъакъларынынъ,
Дере-дагъда терен къарлы ятакъларынынъ.

Нечюн бугунъ кутъмейим, кутъмей олурмы?
Сен кельмесенъ бааръ, яз, кузьлер олурмы!

ОМЮР ВЕ ЁЛ

Омюр де ёл экен, тюшюнип бакъсам,
Учурым джарлары, тюзликлери бар.
Гемиге минип мен, деръяда акъсам,
Бу да ёл, сув ёлу, гонълум джошар.

Бу да ёл — ракета космоскъа етип,
Бир даа айланып топракъкъа тюшсе.
Бу да ёл — яшлыгъым чёллерге кетип,
Багъ-багъча ешертсе, мейвалар пишсе.

Фен, илим огренмек, ёл дегиль десенъ,
Яланджы демезми бу ёлдан юрген.
Девир багъчасына ёл иле кельсем,
Ёлсыз деп айтырмы кенардан корьген.

Инат бир геолог дагъларгъа чыкъса —
Ривает, байлыкълар къыдыргъан олып;
Авескъяр шаир де тарлагъа чыкъса,
Йырласа урь эмек зевкъына толып,

Булар ёл дегильми? ...Тюшон де бир бакъ,
Я омюр дегильми, кельген-кеткенинъ?
Елунъны бильмейип ташласанъ аякъ,—
Биль ки, бу омрюнъни бербат эткенинъ.

Бахыткъа ынтылсанъ ёлунъны билип,—
Омюрден айрылмай адымла эр кунъ,
Омюр бу бир кечер зор ёлнен келип
Ве кечкен аяткъа чекерек екюн.

АЙНЫНЪ ДА БАР ЁЛДАШЫ

Бизге узакъ тарих дегиль, беш—алты йыл эвельси,
Ильки къартал къанат керип, авеленди семагъа,—
Совет герби—йылдызны, котерип кенъ елькеси,
Азат ильден етиштирди, келип айгъа къонмагъа.

Инсан къолу, эмегинен янъы эра ачылды,
Сейярелер алемине къапы къакъып кирдик биз.
Ёлджу йылдыз шавлелери тап айгъадже сачылды,
Кенъ семада булундылар он бир джесюр элемсиз.

Эр кунъ янъы хабер келе, улу макъсад къойылды:
Адым-адым менимсиле феза, ава-йылдызлар.
Бугунъ айнынъ ёлдашы бар, илимизде къурулды,
Кокке уча батыр эрлер, джесюране яш кызылар.

МЕКТЮП

Узакъ адалардан, кѳумлы ялыдан,
Кѳызчыкъ мавы ренкли бир мектѳп алды.
Сѳнюккен севгилер догъды янъыдан,
Сатырлар устѳне тикилип кѳалды.

Янакълар апланды, багъча гулюдай,
Чезильди манълайдан асрет излери.
Дудакълар кѳалтырай, оймаккъѳа ошай,
Эп окъуй, нурлана яшлангъан козьлери.

Адымлап отургъыч янына кельди,
Асрет козьчиклерин кягъыттан узъмей.
Де ойгъа далды о, де бирден кульди,
Асрети элинде, башкъѳа шей сезмей.

Студент. Дефтерин унутты кетти,
Далгъалар кѳокъугъан мектѳпни алып.
О шырын ойларнен звине етти,
Дефтерин ёллармыз конвертке салып.

ЮКСЕК КЪАЯЛАРДА

Юксек къаяларда, орманларда кѳар,
Сокъакълар комѳюльген, адамлар юрмей.
Лякин, кенъ вадиде чечекли бааръ,
Кѳатты кѳыш зезрин, аязын коръмей.

Бу къая, орманлар олмаса эгер,
Не олур экен,— деп акълыма кельди.
Кенъ вади сувсызлыкъ азабын чекер,
Багъда да берекет бол олмаз эди.

КЪАЛЪБИНЪДЕ

Элинъде бир курек атеш, келесинъ,
Огюнъде къоджаман сарпанлар тура.
Сакъынмакъ бильмейсинъ, айтсам кулесинъ,
Ель исе уфюре, эп бетке ура.

Янгъынъга себепчи олмайым десенъ,
Ташла сен атешни, кериде къалсын.
Сенер о, устюни топракънен комсенъ,
Яхшысы, о атеш, къальбинъде олсын.

ВАКЪЫТ

Базылар вакъытны саатнен ольчер,
Дакъикъа, сание вакъытлар юрер,—
Токътамаз, эп юрер, эп келип кечер;
Вакъытта инсанлар къайгъы, бахт корер...

Амма, сен, яш достым, сёзюмни динъле;
Вакъыт не, саат не, фаркъына бир бар;
Вакъытны кечирме, эрте деп бильме,
Саатлар кене де къайтарлар текрар.

Вакъытлар эсаплы, эмекке башла,
Сонъундан окюмме, къартлыгъынъ кельсе;
Саатнен яшавны бир четке ташла,
Вакъытны япылгъан ишинънен ольче.

ЯГЪМУР ЯГЪСА

Ягъмур ягъса, не ичюн къуванасынъ?—
Дие достым сен менден бугунъ сордынъ.
Шашам санъа, байлыкъны, иль сефасын,
Ягъмур ягъмай, айтчы, сен къайда корьдинъ?..

Ягъмур юрткъа берекет — байлыкъ демек,
Чѣльде экин кучь алыр, осип етер.
Ягъмур шадлыкъ кетирир, джошар эмек,
Ерлер чамур олса да, къурып кетер.

* * *

1.

Сачакътан токътамай тамчылар тюше,
Къамчылай адамы эр кечкен сайынъ
Топракъ эп сылана, къабара, шише,
Табиат сырыны анъламакъ къыйын.

Сыландынъ. Сен татлы ойларгъа далдынъ,
Яваштан къарчыгъа янына кельдинъ.
Не ойле теренден ах чекип алдынъ,
Ёкъса сен башкъасын беклерми эдинъ?

2.

Къар ирип сув ола, тамчылап акъа,
Ягъмур да къырларгъа тамчынен ягъа.
Язда чыкъ тамчысы тѣкюле багъгъа,
Сонъ къурып, бувланып о гъайып ола...

Сен де аятта ойле бир тамчысынъ,
Тамчынен къошулсанъ дерья олурсынъ,
Берабер, атешлер якъсакъ экимиз,
Дерьяда бузларны иритир севгимиз.

* * *

Аткъа мингенинъчюн агъа олдынъмы?
Не ичюн корьмейсинъ пияде ананы
Аткъа минмекнен агъа олмайлар,
Ана ынджиткъанлар эбедий онъмайлар!

ЭМЕК ВЕ ГУЗЕЛЛИК

1.

Асаннынъ корьмеген бир цехи къалмады,
Айдан-ай иш ери денъишип турды.
Яхшыджа сёйленген сёзлерге къанмады,
Ракъынен дост олып, теңтиреп юрди.

Иш десенъ, пек яман, бели агъыра,
Амма, о, кызларны севмеге истей.
Козюне корьгенни якъын чагъыра,
Кельселер, айтаджакъ сёзюни бильмей.

Иш севмез адамнынъ тили пельтектир,
Ачыкътан эшине бир сёз айталмаз.
Адамны сездирген эбет эмектир,
Эмексиз, Асан, ич севги тапалмаз.

Эки дудагъыны бинъ чюфтлесе де,
Кунъ бою чапкъалап юрсе ёрулып,
Кызларнынъ огюне етип кельсе де,
«Тембель» дер, ич кимсе бакъмаз бурулып.

Бригадир Фериде чарпты козюне,
Онъа да урулып, юреги янды.
Къыз базан джылмайып бакъса юзюне,—
О энди севгимни таптым, деп санды.

II.

Институт. Студентлер чыккын келелер,—
Олар шонь-шерамет, ойнап кулелер,
Асан да копорнинь устюнде беклей,
О гъаст теляшлы, череси кульмей.

Фериде кельмекте — онъа корюне,
(Асаннинь ичине атешлер тюшти.)
«Насыл сёз тапарым къыз сёзлерине»,
деп ойгъа далды, о, терледи-пишти.

Фериде орта бой, гъайретли бир къыз,
Ресминен ярашкан «Урьмет тахтасы».
Засодта дерсинь ки, парлакь бир йылдыз,
Шурсти — коммунист иши вахтасы.

Копюрге еткенде, сескенип бирден,
Фериде токъталды онъайтсыз алда;
Асанны корьгенде бойле — гъафлеттен,
Юректен теляшкъа, къайгыгъа далды.

Токъталып турмады, четке бакъмады,
Асанны сечмеген кишидай олып;

О чаршы боюндан тез адымлады,—
Гонъюне тюрлю ой кельсе де толып.

Фериде не къадар тез юрип кетсе де,
Асаннинь даушы токътатты оны,
Къыз бирден корьгенде нефрет этсе де,
Токътатты оны мерамет анъы...

Череси къызарды, манълайын сюртип,
Сескенип, сонъундан тутты оюни;
Ал — атлас къыйыкынен башыны ортип,
Кенаргъа чевирди ёргъун козюни;

Къаршыда Чаткъал, бем-беяз парлакь,
Къоджаман акъ чаршаф орыткенге бепъсер.
Озень эп шырылдай — толкъунлар ойнакъ,
Элемли юректе эджан кезер...

Саллана-саллана копюр устюнде,
Туткылылып, башлады Асан сёзюни:
— Серем!..— деп ялларып, къызнынь оюнде,
Кулыкюнчли бир алгъа къойды озюни.

Юзюне бакъты да, деди Фериде:
— Меракълы, не гузель сёйлоне тилинъ.
Сен иште йигит ол, къалма кериде,
Гъайретли эмекнен пекинсин белинъ...

О вакъыт келирсинь кызлар янына,
О вакъыт шень кызлар бегенир сени,
Токътарлар достане кулип янынъда,
О вакъыт, сагъ ол доп, анъарсынъ меши.

Фериде мына бу тесирли сёзлернен
Ёлланды догъры озюнинъ ёлуна,
Сескенди сонъ Асан, титреп тизлери,
Ачувлы бакъты о сагъына-солуна...

III.

Асаннынъ дегени кене олмады,
Къайтты о, умютсиз, башыны асып,
Итираз этмеге сыра къалмады,
Севгининъ сырыны ким бильгон асыл?

Пек кускюн. Цехлери, достлары шимди,
Козюнинъ отюнден левхадай кече.
Ёл бою бу алны гъамлы тюшюнди,
Бойселер бир чаре тапкъанмы ич до?..

Асан озъ эсини топлады бугунъ:
— Эмекке гъайретнен япышмакъ керек,
Энди мен япарым озюме екюн,—
Эль тиреп намуспен чалышмакъ керек...

IV.

Заводнынъ къапысы... Ишчилер кире...
Терекке таянып Асан ойлана...
О кечкен кунълерни эске кетире,
Гонълюнде бинъ-бир сой фикир долана.

Кимнидир беклей о, козьлери ёлда,
Ярдыммы къыдыра, анъламакъ кыйын.
Теляшлы бакъына онъгъа ве солгъа,
Янындап адамлар эр кчекен сайын.

Зевкъланып кызларнен адымлай Фериде...
Асанны абайлап, якълашты онъа.
Яш аман абдырап турды еринден,
Къыз деди:—Не олды? Сёйлечи манъа.

— Сиз мени багъышлап, сырагъа алып,
Энъ сонъки сёзюмни къабул этсенъиз;
Ишлерим сизлернен бир сафта олып,
Мени де сиз киби ишлер десенъиз».

Фериде динъледи, Асангъа къарап:
— Бизлерден — мерамет, чалышмакъ — сенден.
Тюшюнип бакъарым, кызлардан сорап,
Амма, сен эмек сеа, чыкъма ич козьден.

V.

Эки йыл ель киби кечти арадан,
Фериде дипломны алды кьолуна.
Чалышты, окъуды, зорлукътан кьорикмадан,
Бугунь о етишти озь макъсадына.

Асан да озь берген сёзюни бозмай,
Эмекке гъайретнен, анънен киришти...
Ярышта илери — ич кимсе озмай,
Залодта урьмет не сайгъыгъа иришти.

VI.

Чырчыкьта гурьлей къуванчы садалар
Шеэрде — гуллер, дагъларда — беляз къар,
Фериде ве Асан — сягги ве баарь,
Эмекте достлашкъан, бахытлы яшар.

БЕШ БАТЫР

Къыркь биринджи къанлы йыллар,
Насыл юректен чыкъар?
Халкънен толды тозлу ёллар,
Нидже койлер якътылар.
Мен о вакъыт бала эдим,
Джёнк сырыны бильмедим.
Лякин къалды хатырымда
О куньлерден шу левха.

I.

Кузь куньлери, ава салкъын-соринлик,
Багъ-багъчада мейва пишип етишкен,
Чепро-четке чёккен алтын гузеллик,
Койнинь халкъы эмек иле пекишкен.

Къолларында селе, сепет, торбасы;
Саарьлерде багъчагъа ёл туталар,
Устьлеринде темиз койлю урбасы,
Олар шеньлер, къатты адым аталар...

Джумлесини бир эдикан кыаплаган,
Эр кунъ эмек, севги, чечек байрамы.
Достлыкъ бунда халкыны бирге топлагъан,
Шунынъ ичюн кулс койнинъ эр яны.

Лякин, душман четтен тишин кыйрагъан,
Апансыздан — кыанлы дженкке башлады.
О хаинлер нидже юртлар таптагъан,
Азиз халкъым кыараларны багълады.

Къара булут — фашист кельди бастырып,
Халкъкъа зулум кельди ерни сарсытып,
Оскар деген комендантнынъ кыамчысы,
Елакълады ана-баба аркъасын.

Анбарларны, ахырларны патлатып,—
Ач копейдай таладылар мал-мулькни,
Яш ве кыартны асып, кесип ве атып;
Агълавларгъа чевирдилер кулыкюни.

Талагъан сонъ кой халкъыны айкырып,
Даа нидже зулумлыкълар о япты.
Эр кунъ халкътан беш-он адам чагъырып,
Дагъ кесмеге — меджбур ишке айдады.

Эмен, курюч агъачлары салланып,
Балталанып, ятты дагъда эр якъкъа,
Баш эмеген яш сельбилер йыкылып,
Эляк олды, тюшти азиз топракъкъа.

Дагъдан чыкъкъан эр бир балта садасы,
Халкъымызнынъ беденине санчылды,
Баба ольген, оксюз кыалгъан баласы;
Аналар да агълай, сызлай аджынды.

Ягъмаджылар чокъ зулумлыкъ яптылар,
Кыамчы тюшти бала-чагъа башына,
Бир чокълары койни ташлап кыачтылар;
Кыан ызлары кыалды сокъакъ ташында...
|

Ерлештилер чокъ адамлар дагъларда —
Кыапкъаянынъ дересинде, бир акъшам,
Олар емин — ант эттилер алмагъа.
Джанавардан эр шей ичюн интикъам.

«Оппель» келе, бир кунъ оны корелер,
Онъа минип Оскар юре койлерни.
Онынъ эр бир «яхшылыгын» билелер —
Эмир ташыр якъмакъ ичюн эвлерни.

Меджит турды кыалын терек тюбинден,
— Файдаланмакъ керек, — деди — бу иштен.
Етер онынъ халкъкъа берген азабы,
Балта иле кесмек керек башыны!

Достлары да, Меджит киби, окенен,
Интикъамнен ерлеринден кыалкытылар,

Балталаргъа япышты беши бирден,
Чарпышмакъчюн кокуюс керди дагълылар.

Голь янында атыш-тутуш башлады,
«Оппель» тюшти къарсанбагъа — тузакъкъа,
Атеш тюшти бензин баккъа шу дакъкъа,
Алсваленди, «Оппель» янды, куль олды.

Чокъ фашистлер джан бердилер бу ерде,
Джеседлери къалды бизим топракъта.
Аджджы сеслер инъледилер дереде,
Аля бугунь чынълар олар къулакъта...

Не япмалы, Вели агъыр яралы,
Меджитнинъ де, къуршун тешкен билегин.
Къачмакъ керек, амма, ёллар къазалы;
Тюшюнелер къайда кетмек керегин...

Эгер олар койге къайтып кельселер,
Дарагъачта салланаджакъ эр бири.
Комендантынъ ольгенини билъселер,
Гитлерджиер аст-устъ этер эр ерни.

Кетмек керек! Я Велини къалдырмакъ
Ич мумкюнми? Буны айып сорамакъ!
— Меджит оны бир элинен котерди,
Сюйрекленип дагъгъа тараф ёнельди...

* * *

Дагълар яна, уфукъ яна, къызара,
Къалмаз ятлар азабында бу Ватан!
Куреш огде, ёлда боран сызгъыра,
Джесюрлернинъ топрагъында атар таны!

БАШСЫЗ ТАВУКЪ

Кумесинден чыкып тавукъ, бостанлыкъкъа ёл алды,
Анда-мында юварланды, устю-башы тозланды.
Саибини динълемеди, бир къач сефер къувгъанда,
Ахыр келип башын кесті ерни эшип тургъанда...

Арамызда ёкъ дегильдир бойле ёлда юргенлер,
Бойлелерге «сув бардагы сува къалыр» дегенлер.

АМЕТ ИЛЕ ДЮЛЬБЕР

Амет бугунъ ишке бардым деп макътана Дюльберге:
— Парник яптым, топракъ ярдым, помидоргъа,
биберге.

Эрте ярыкъ фиде экип, бааръ ишин башларым,
Халкътан звель ерни къазып, фиделерни ашларым.

Амма энди учъ ай кечти, Амет бир шей экмеди,
Бугунъ-ярын, кунълер отип кеткенини бильмеди.
Дюльбер оны корип бир кунъ, чапып чыкыты къаршына:
— Осьтюми сен эккен фиде?— деп къарады къашына.

— Бугунъ дедим, ярын дедим, вакъыт кечти бакъмадан,
Ойле де бир шей алмадым, Дюльбер, бу йыл багъчадан.
— Яхшы,— деди Дюльбер:—Айса, санъа башкъа
сёзюм ёкъ;

Сенинъ киби къалпазанны асыл корер козюм ёкъ.

* * *

Амет киби тенбель олманъ, эр бир ишнинъ вакъты бар,
Ишни башлап, ташлап кетменъ, къалгъан ишке къар
ягъар.

БАЛКЪУРТ ВЕ АЗМАН

Багъчаларда гуллер ачты — кырмазы, мор ве безз,
Ишкир Балкъурт уча-уча, бал топлады алтай-яз;
Гульден-гульге учып кечти, аямады эмегин,
Гедже-куньдюз юкхламайып, топлады кыш емегин.
Азман исе, ишсиз юрди, батакъларда буланып,
Учты, аслы токътамады, чевре-четни доланып.
Емек топлап юрген балкъурт корюнмеди козюне,
Хырсызлыкны огренмекни макъсат этти озюне.
О Балкъуртнынъ сепетине бир кунъ гизли сокъулды,
Къарсамбагъа огърады-да, онъа кефин токъулды.

* * *

Адам олсанъ ининъни биль, эр ишинъни билип яп,
Яшмагъа истер исенъ, озюнь ишле, озюнь тап!

КЪАРЫНДЖАНЕН ЧЕГЕРТКЕ

Къарынджагъа деген бир кунъ чегертке:
— Ёлунъ къайда, сёйлечи, бойле эрте?
Я эвинъни сель алдымы, чапасынъ,
Ёкъса кырмада малынънымы бакъасынъ!..
Чегерткенинъ сёзлерини эшитип,
Къарынджанынъ яман сыкъылды джаны.
Козълерини онъа тикти, окюнип,
Дерсинъ беденинде къайнады къаны.
— Бааръ кельди, недай худжур махлюкъсынъ,
Чалышмасанъ къорантанъны, ким бакъар!—
Сен бир махлюкъ иш ерине сазынъ алып къолунъа,—
Ойнай — куле чырылдайсынъ сокъакъта
Яваш-яваш бааръ кечти, кечти яз,
Кузьге къадар. Чегертке шай чалды саз.
Чегерткенинъ ишни корер козю ёкъ,
Чюнки онынъ бугунъликче къарны токъ.
О, отурып, кыш гъамыны тюшонмез,
Балам-чагъам ач къалды деп, окюнмез.
Мына кельди кышнынъ къатты сувугъы,
Къарынджалар эвлерине кирдилер.

Чегерткенинъ бузлап къалды къуйругъы,
Оны корьген къомшулары кульдилер.

* * *

Ана бойле, баарьде ким юкъласа,
Тюшюнмесе вакъытында ишини,
Кейф-сефанен къарыныны токъласа,
Къыш сувугъы урып къыраp тишини.

ХОРАЗ

Койимизде ярамаз бир хораз бар,
Башы чап-чал, козьлери джамгъа бенъзер;
Ондан къалмай бир чёплюк, не бир азбар,
Ферик корьсе пешинден къувып кезер.

Акъ тавукъны куместе ташлап янъгъыз,
Яш ферикнен ёкъалып кетти бир кунъ.
Оны алды, сонъ къачты — санки хырсыз,
Башкъасыны авына тюшюрмекчюн.

Эшиттим мен о шимди кой ичинде,
Бойдакъ олып юрекен, ферик излеп,
Тыпкъы бойле адамлар азмы, кене;
Дёрт — беш къадын ала дэ, юре гизлеп.

МУНДЕРИДЖЕ

Ленин эйкели янында	3
Ватаным!	4
Селям, Октябрь!	5
Биринджи май	6
Халкымыз партия ёлуны север	7
Саарь нагъмелери	9
Танъ маали	10
Тарлада	11
Гульназ	12
Мераба, йылбаш!	13
Хаялымнынъ къанатынен	14
Кордиамин	15
Достларым	16
Имтиан	18
Терек	19
Гонъюль ве гуль	20
Багъчада	21
Къарпыз	22
Сенинъ ресиминъ	23
«Оксюз осьтюр...»	24
Ёллар	25
«Бугунъ ёлгъа...»	26

Учъ баарь	27
«Башынъмы агъырта...»	28
Челик иритиджи	29
«Чекильди...»	30
Чечек ве къар	31
«Къар киби	32
Суаль	33
«Къыр бостаны...»	34
«Озен де...»	35
«Давулгъа чокъмарны яндыра...»	36
«Мен къабаатлы саям...»	37
Кой манзарасы	38
Чыланзар левхалары	39
Кузь манзумелери	41
Керванлар : :	44
Памир лирикасы	45
Он секиз яшымда	48
Эгер кельсенъ	49
«Чевреде беяз къар...»	50
«Корюнъиз табиат...»	51
Гуллер ачар	52
Озенлер боюнда	53
Йылбашны беклеп	54
Омюр ве ёл	55
Айнынъ да бар ёлдашы	57
Мектюп	58
Юксек къаяларда	59
Къальбинъде	60

Вақыт	61
Ягъмур ягъса	62
«Сачакътан...»	63
«Аткъа мингенчюн...»	64
Эмек ве гузеллик	65
Беш батыр	71
Башсыз тавукъ	76
Амет иле Дюльбер	77
Балкъурт ве Азман	78
Къарынджанен Чегертке	79
Хораз	81

БИЛЯЛ МАМБЕТ

На крымско-татарском языке

ДОЖДЬ

Стихи

Редактор Сентумер ЭМИН
 Рисунки редакторы Ю. Павлов
 Ресам В. Гриднев
 Технический редактор: М. Мирасимов
 Корректор Ш. Абилятова

С(Крым-тат)
М23

Басмаханеге берилди 27/III 1969 й. Басмагъа
рухсет этилди 5/1 1970 й. Формат 60X90¹/₃₂.
Басма табагъы 2,75, ношр табагъы 1,6. Тира-
жи 3 000. Р 07403 Гъафур Гъулям адына эдебият
ве санаат нешрияты. Ташкент, Навоий сокъа-
гъы, 30. Шартнаме 176—68.

Озбекистан ССР Министрлер Совети Мат-
буат Девлет Комитетининъ полиграфкомбина-
тында басылды. Ташкент, Навоий 30. Сима-
рыш 1227. Фияты 20 к.

Мамбет Билял.
Ягъмур, Шипрлер. Т., Гафур
Гъулям адына эдебият ве санаат неш-
рияты. 1970.
88 бет. Тиражи 3000

Мамбет Б. Дождь. Стихи.

С(Крым-тат)

HODAN, L. S. A.

0 FEB. 10

37 11

